

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De partium enumeratione; Loci dignitas & definitio. Capvt XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

nium gentium, quem illo clarissimo die scelerate vidisti, tum cum omnes Principes ciuitatis, omnes ordinum, atque aetatum ciuium, se non de ciuis, sed de ciuitatis salute ferre censebant.) Huiusmodi definitiones planè graues, & oratoriae sunt.

De confirmatione definitionis.

CAPVT XXVI.

*Arist. 1. 7. c. 5. πέντων ἑα-
507 ὄρω, ἀ-
νακνώσαι.*

Diogen. L. 1. c. 1. Diogen.

Tertull. in Apol. c. 1.

Cic. l. 1. de natura Deorum.

VT definitionem suis partibus absolutam facere satis operosum est: Sic inualem refellere facillimum. Vbi enim aliquid improprium, commune, metaphoricum, est assignatum, illud statim aduersarijs magnam suggerit ansam cauillationis. Definierat semel Plato hominem animal implume, bipes, Diogenes Cynicus homo diex, & Academicorum irritor, gallum deplumen, & nudum in mediam Platonis scholam proiciens. *En. homo* (inquit) *Platoniceus*; sic mirifica plerunque ludunt oratores, vbi inanes, & mancas aduersariorum definitiones refellunt, & definitis non conuenire, imò contraria prorsus accommodari posse ostendunt. Sic Tertull. in Apologetico, *Quid hoc mali est, quod naturam mali non habet: timorem, pudorem, tergiversationem, poenitentiam, deplorationem.* Quid hoc mali est, cuius reus gaudet: cuius confusio votum est. & poena felicitas. non potes demerentiam dicere, qui ruinam reus ignorare. Sic Velleius apud Ciceronem lib. de natura Deorum contra Stoicos, qui mundum animantem, immortalem, beatum, & rotundum dicebant, agit cauillatorie. *Nunc autem haec tenuerunt* (inquit) admirabor eorum tarditatem, qui animantem immortalem, & eundem beatum, & rotundum esse velint, quod ea forma viliam neget esse pulchriorem Plato. At mihi vel cylindri, vel qua trati, vel conii, vel pyramidis videtur esse formosior. Quæ verò vita attribuitur isti rotundo Deo? nempe ea celeritate contorqueatur, cui par nulla cogitari quidem possit. In qua non video, vbi nam mens constans, & vita beata possit insistere, quodque in nostro corpore, si minima ex parte significetur, molestum sit: cur hoc idem non habeatur molestum in Deo: Terra enim profectò quoniam pars mundi est, pars est etiam Dei. Atqui terræ maximas regiones inhabitabiles, atque incultas videmus, quod pars eorum appulsu solis exarsit, pars obri-

guerit niue; pruinaque; longinquo solis abscessu, quæ, si mundus est Deus, quoniam partes mundi sunt, Dei membra, partim ardentia, partim refrigerata dicenda sunt. Vides quam latus pateat in istis confutationibus campus, vbi præsertim aliquid absurdum est ab aduersarijs prolarum: Continuo orator sua dexteritate trullam faciet de Minerua. Et hæc in confutatione totius corporis.

Alias vnum membrum reprehenditur, si quid dictum laxius, si quid strictius conclusum, vt ex definitionis vitij est colligere, si plene reprehendi non potest, vellicatur, distorquetur, durius accipitur.

Sic malignè Cæcilij, quæ de Dei scientia, & prouidentia dicuntur à Christianis, interpretatur. Deum (inquit) illum suum, quem nec ostendere possunt, nec videre in omnium mores, actus omnium, verba denique, & occultas cogitationes diligenter inquirere, discurrerentem scilicet, atque vbique præsentem: Molestum illum volunt, inquietum. (videtur non posse, nihil cum huiusmodi dictum in Dei definitione) impudenter etiam curiosum: Si quidem astat factis omnibus, locis omnibus intererat: cum nec singulis inferuis possit per vniuersa districtus, nec vniuersis sufficere in singulis occupatus?

Ad cauendas istas illusiones in contentiosis orationibus, vt quæ pugnae sunt, & bellorum, argendum sic, & concludendum strictè, colligendum acue: abstinendum similibus, & metaphoricis, ad summum oportet.

Τὰ πάντα σώζα, τὴν σκάρην σκάρην λέγει.

De partium enumeratione, Loci dignitas & definitio.

CAPVT XXVII.

EA demum est diuinæ naturæ perfectio, vt nullius rei indiga, nulla quoque partium congerie ad suæ integritatis absolutam rationem concretescere possit. At cætera rerum creaturarum genera, vt ab hac simplicitate longè distita sunt, atque remota, sic etiam diuersarum partium nexibus coalescunt, quarum spectata in singulis cognitio, nos ad totius notitiam facili quodam itinere conducit. Quamobrem inter locos partium enumeratio plurimum obinet splendoris, vt quæ non modò.

*Cæcilij
pud Min.
1. 1. 1.*

Vide Cic.
in part. &
ratio de
orat. sect.
19. & 51. in
Orato. 21. 4.

Partium e-
numeratio
vero omnia
sumonis.

modo ad rem dignoscendam, sed etiam vberiori stylo pertexendam, non mediocriter adiuventum. Est autem rei in singulas partes, apta quadam distributio. Partes apud Ciceroem (ne ad Logicorum testimonia recurramus) duobus modis intelliguntur. Sunt enim partes totius, quod in se easdem partes complectitur, ut corpus, humeros, brachia, thoracem, alia sunt & partes generis, quas genus sub se continet, alio modo species, & formae nominantur, & prudentia, iustitia, fortitudo, ratione virtutis. Vel si maius, alia partes sunt essentia, alia sunt integrantes, & accedunt magis ad decus totius, quam ad compositionem. Ex hac distinctione partium in tractandis rebus dignitas, & decor, tum quod maxime est in oratione momenti, claritas affusa consurgit, ut hunc locum iure totius sermonis oeconomiam possis appellare. Ac quemadmodum in confuso corpore, ubi (quod aiunt) neque pes, neque caput, omnia foede permixta, & monstrosa sunt: Sic etiam ubi nulla ab oratore instituitur concinna partium distributio, fluctuare, & immensis quibusdam tenebris circumfundi orationem necesse est. Hoc in maiori mundo, hoc etiam in minori, Dei conditoris sapientia solertissime providit, in quibus tanta, tam varia, tam prudens singularum partium distributio, non modo ad suas cuique functiones eximiam scilicet celeritatem, sed decet praeterea, atque elegantiam insperitur.

Diuisio huius loci secundum rem, & varia genera enumerationis.

CAPVT XXVIII.

Quanta est partium diuersitas, tanta quoque consurgit loci varietas. Ut igitur partium, alia sunt essentiae: quae genera, species, differentiasque spectant. Alia accedunt, quae ad proprium, accidensque Logicorum referuntur. Sic diuersa quoque, & in quinque partes ad summum distributa nascuntur argumenta, quae inter se, & dignitate differunt, & robore.

Cicero l. 1. offic.

Prastantiora enim sunt, & validiora, quae essentiam spectant, quam quae extrinseca tantum, & adscititia sunt. Essentialis haec est partium enumeratio sumpta a partibus generis. Sed omnia, quod honestum est, ad quatuor partium oris. ut ex n. 1. 4. Aut enim

in perspicientia veri, solertiaque versatur: Aut in hominum societate tuenda, tribuendoque suo cuique, & rerum contractarum fide: Aut in animi excelsi, atque inuicti magnitudine, ac robore: Aut in omnium, quae fiunt, quaeque dicuntur ordine, & modo: in quo inest modestia, & temperantia. Ex quo ita liceat concludere, si virtus est, aut prudentia est, aut iustitia, aut fortitudo, aut temperantia. Alia sumitur a partibus intrinsicis, & essentiam rei componentibus, quales sunt in homine corpus, & anima rationis particeps, ex quo recte inferas eum non esse hominem, qui sine corpore, siue anima fuerit destitutus. Et haec quidem argumenta robustissime conuincunt. Alia quae appositivae complectuntur potestates, & accidentia, minus quidem habent ponderis, valent tamen ad ornatam amplificationem, orationisque circumductam amplitudinem, tum coniuncta vim obinent, quoque magis propria sunt illius rei, cui tribuuntur, eo difficilius eleuantur. Ad hoc genus pertinent, quae habet Arnobius lib. 3. aduersus gentes.

Arnob. l. 3.

(Sed ut enim ad vsus certos manus, pedes, oculi, ceteraque constructio membrorum, sua quaeque in officia constituta est. Ita conuenit credere in sui muneris functionem has esse partes comparatas: aut confitendum est in Deorum corporibus esse aliquid vacuum, quod sit frustra, & inaniter fabricatum. Quid dicitis o sancti, atque impolluti Pontifices religionum: Habent ergo Dij sexus, & genitalium membrorum circumferunt sceditates, quas ex oribus verecundis infame est iuis appellacionibus promere.) Ita irridet Ethnicos, qui corpoream faciunt diuinitatem, singulas corporum partes, colligens etiam viles, & obscenas, ut hanc corporis fabricam a diuina natura alienam esse ostendat.

Diuisio secundum modum, & varia argumentationum ab enumeratione partium genera.

CAPVT XXIX.

Haec prima enumerationis partium diuisio secundum rem, alia secundum rei modum consurgit, & ea triplex est. Vna cum affirm.

X. 3.